

[Novelizácia zákona č. 461/2003 Z. z.](#)

 17. marec 2014 | Autor: Dr. Milan Kolen

Od účinnosti zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov ako aj zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sú príslušníci ozbrojených, bezpečnostných a záchraných zborov ako aj výsluhoví dôchodcovia (ďalej VD) diskriminovaní a žiaľ táto diskriminácia bude pretrvávať aj do budúcnosti. K lepšiemu pochopeniu preštudujte si prosím článok na tomto webe „Diskriminácia VD“. Aj z dôvodu odstránenia tejto diskriminácie je potrebné vykonať legislatívne zmeny v zákone o sociálnom poistení.

I.

DÔVODY NA NOVELIZÁCIU ZÁKONA 461/2003 Z.z. O SOCIÁLNOM POISTENÍ

V roku 1964 bol prijatý zákon č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení, ktorý sa v nadväznosti na zavedenie pracovných kategórií pokúsil včleniť dôchodkové zabezpečenie policajtov a vojakov do všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia. Výsledkom tohto postupu bolo len formálne legislatívne riešenie uvedeného zámeru, pretože dôchodkové zabezpečenie policajtov a vojakov bolo riešené osobitnou časťou uvedeného zákona so stanovením zvýhodneného veku pre vznik nároku na starobný dôchodok (55 alebo 57 rokov). **Išlo o formálno-právne začlenenie dôchodkového zabezpečenia policajtov a vojakov do všeobecného systému sociálneho zabezpečenia, ale so zachovaním osobitného zvýhodneného riešenia.**

V súlade so zákonom č. 101/1964 Zb. vojaci do 30.4.1998, ostatní príslušníci ozbrojených bezpečnostných a záchraných zborov do 30.6.2002 odvádzali odvody na starobné poistenie do SP čím za presne v zákonoch stanovených podmienok majú právny nárok na priznanie SD aj zo všeobecného systému dôchodkového poistenia. Od účinnosti zákona č. 114/1988 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov a zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov títo príslušníci ako aj ich zamestnávateľia odvody na starobné poistenie odvádzajú do svojich úradov sociálneho zabezpečenia. Od účinnosti uvedených zákonov došlo k oddeleniu osobitného systému od všeobecného systému čím vznikla nejednoznačná situácia.

Občania ako aj pracujúci VD a ich zamestnávateľia v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. odvody na starobné poistenie odvádzajú do SP. Z uvedených dôvodov v súlade so ustanoveniami zákona č. 100/1988 Zb. a zákona č. 461/2003 Z. z. pracujúci VD žiadali SP o priznanie SD ktorá im rozhodnutím zamietla priznať SD. Pracujúci VD ktorí slúžili za účinnosti zákona č. 100/1988 Zb. sa po dobu viac ako 10 rokov domáhali svojich zvýhodnených práv na priznanie SD v súlade so zákonmi a ústavov. Podmienky nároku na priznanie SD sú stanovené v § 9 ods. 1 písm. d), g), i), § 14 ods. 1, 2 písm. b až h, 4, § 21 ods. 1, § 130 ods. 1, 2, § 132 ods. 1 písm. a), b), § 174 ods. 1, 2, § 175 (to je byť zamestnaný najmenej 25 rokov, vek 55 – 59 rokov a odslúžených najmenej 15 – 20 rokov v I. a II. kategórii funkcií) v § 274 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. nároky sa priznávajú od

31.12.2023. VD na súdoch vyhrávali spory ktoré im v 80 rozsudkoch priznali SD. Táto skutočnosť sa premietla do 7 judikátov Najvyššieho súdu SR ktoré sú záväzné pre SP.

Právne názory z 80 rozsudkov a zo 7 judikátov je nutné zapracovať do novely zákona o sociálnom poistení. Napríklad **citujem z Judikátu R83/2013 NS SR:** ... „Osobitný systém poistenia príslušníkov ozbrojených zborov neobsahuje úpravu SD ktoré by zohľadňovali dobu ich poistenia v celom rozsahu, a to aj v civilnom zamestnaní, ale obsahuje len úpravu VD ktoré sú založené len na hodnotení doby služby poistenca a vôbec nehodnotí dobu poistenia, ktorú poistenec získal vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia sú z pôsobnosti zákona o sociálnom poistení len rozsahu, zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme. V dôsledku tejto skutočnosti potom vychádza záver poistenci osobitného systému sú vylúčení z pôsobnosti zákona o sociálnom poistení len v rozsahu zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme“... „Ustanovenie § 1 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. nebráni vzniku na SD vo všeobecnom systéme aj príslušníkom ozbrojených zborov alebo ozbrojených síl ktorý už dosiahol dôchodkový vek podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, **splnil podmienky nároku na niektorú z výsluhových dávok a získal k tomuto dňu akúkoľvek hodnotiteľnú dobu poistenia vo všeobecnom systéme** dôchodkového poistenia (nie dobu poistenia, vyžadovanú u poistenca, ktorý bol poistený výlučne vo všeobecnom systéme)“... Nemôže sa stratiť ani jeden deň starobného poistenia.

V médiách boli avizované niektoré pripravované legislatívne zmeny ako sú zvýšenie dôchodkového veku . Cieľom bude, aby ľudia na priznanie SD pracovali 20 – 30 až 37 rokov. Pripravuje sa model čiastočného SD, zavedenie postupného odchodu do SD, stanovenie minimálneho dôchodku ako aj zrušenie osobitného systému atď.

Minister Ján Richter nariadil v SP vykonať kontrolu priznávania SD pre VD. Pozri [Sprava o právnom stave-vyplacania](#) kde sa zoznámite so „Správou o právnom stave vyplácania SD pre bývalých vojakov a policajtov“. Citujem zo správy “Riešením nesúlady gramatického znenia normatívneho textu príslušných právnych predpisov s jeho výkladom Najvyšším súdom a s ustálenou justičnou praxou je zosúladenie gramatického znenia s ustálenou justičnou praxou”. Na základe výsledkov kontroly **bude potrebné vykonať legislatívne zmeny zákone** o sociálnom poistení ale aj ďalších zákonov týkajúcich sa ozbrojencov tak, aby poisťovňa už viac neodopierala priznávať SD tým VD ktorí splnia zákonné podmienky na ich priznanie.

V súčasnom období MPSVaR SR pripravuje novelizáciu zákona č. 461/2002 Z. z. o sociálnom poistení kde už boli predložené námety na riešenie danej problematiky v oblasti legislatívy sociálneho poistenia, ktoré v súčasnosti posudzujú odborné sekcie ministerstva. Teraz je vhodná doba na predloženie návrhov zo strany Zväzu vojakov. Do pripravovanej novely zákona o sociálnom poistení by bolo vhodné zapracovať návrhy tak, aby v súčasnosti ako aj v budúcnosti už nedochádzalo k diskriminovaní príslušníci ozbrojených bezpečnostných a záchranných zborov ako aj poberateľov VD. Pozrite <http://www.zvazvojakov.sk/2014/02/diskriminacia-vysluhovych-dochodcov/>.

II.

NÁVRHY NA LEGISLATÍVNE ZMENY V ZÁKONE O SOCIÁLNO M POISTENÍ

1. **Ponechať osobitný systém sociálneho zabezpečenia.**

V rámci pripravovanej novelizácii zákona č. 461/2003 Z. z. sa uvažuje aj nad pracovnou variantov **o zrušení osobitného systému dôchodkového poistenia, čo by bolo diskriminačné pre** vojakov, policajtov, colníkov, ZVJS, NBÚ, SIS, hasičov a horských záchranárov ako aj pre VD. Týmto by došlo k zrušeniu osobitného systému ktorý existoval už v rímskych légiách od 6.stor. pred n. l.(Rímske právo) a doposiaľ stále existuje. Súčasný osobitný systém bol prevzatý z Rakúsko Uhorska kde sa začal uplatňovať pred 233 rokmi, dôchodky pre pozostalé manželky po vojakoch boli už pred 243 rokmi. Bez prerušenia platí do súčasnosti. S úpravami ho prevzala ČSR, ČSSR, ČSFR ako aj SR. Pozrite <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20097>. Obdobné osobitné systémy sociálneho zabezpečenia majú aj členské štáty NATO ako aj v susedné štáty.

2. **Do novely zákona 461/2003 Z. z. zapracovať právne názory 80 rozsudkov a zo 7 judikátov NS SR.**

Napríklad z Judikátu R83/2013 NS SR kde je uvedené citujem: „splnil podmienky nároku na niektorú z výsluhových dávok a **získal k tomuto dňu akúkoľvek hodnotiteľnú dobu poistenia vo všeobecnom systéme** dôchodkového poistenia“. Nemôže sa stratiť ani jeden deň dôchodkového poistenia,

3. **Pracujúcich VD naďalej ponechať v osobitnom systéme dôchodkového poistenia.**

Odvody na starobné poistenie sa budú naďalej odvádzať na osobitné účty. Po dosiahnutí dôchodkového veku sa im táto doba rovnakým spôsobom ako to majú aj pracujúci starobní dôchodcovia zhodnotí, čo sa prejaví na zvýšení ich dôchodku. Potom nebudú výhrady, že ozbrojenci poberajú dva dôchodky, budú poberať len jeden! Týmto spôsobom dôjde k vyriešeniu diskriminácie pracujúcich VD napísaných v bode č. 4 a 5.

4. **Pracujúci VD ktorí majú odslúžených viac ako 15 rokov, ale z toho menej ako 15 rokov v I. II. kategórii funkcií, nemajú nárok na zvýhodnený odchod do starobného dôchodku. Aby mali nárok na SD vo všeobecnom systéme musia byť dôchodkovo poistení najmenej 15 rokov a musia dosiahnuť vek 62 rokov. Spolu vo všeobecnom a v osobitnom systéme musia byť dôchodkovo poistení viac ako 30 rokov. Občania len 15 rokov. Mnohí VD nesplnia tvrdšie podmienky pre priznanie SD ako majú ostatní občania. Ak pracujúci VD nebudú odvádzať odvody na starobné poistenie do všeobecného systému viac ako 15 rokov, SD nedostanú. **Kde sa stratia ich odvody?** To bude ich **diskriminácia!** Je to v rozpore s Judikátom R 83/2013. **Vec je potrebné zapracovať do pripravovanej novelizácii zákona č. 461/2003 Z. z.****

5. Súčasne slúžiaci vojaci, policajti, colníci, ZVJS, SIS, NBÚ, hasiči a horskí záchranári majú nárok na VD po odslúžení najmenej 25 rokov.

Aby mali nárok na SD po prepustení zo služobného pomeru do všeobecného systému dôchodkového poistenia musia odvádzať odvody na starobné poistenie viac ako 15 rokov a musia dosiahnuť vek 62 rokov. Podľa súčasne platnej právnej úpravy vo všeobecnom (15 rokov) a v osobitnom systéme (25 rokov) musia byť spolu dôchodkovo poistení viac ako 40 rokov (v budúcnosti to bude viac), až potom splnia podmienky na priznanie SD. Občania len 15 rokov (v budúcnosti viac). Väčšina z nich tieto podmienky nespĺní. Cez skutočnosť, že do všeobecného systému budú niekoľko rokov odvádzať odvody na starobné poistenie, SD nedostanú!! **Kde sa stratia ich odvody? Týmto budú diskriminovaní!** Je to v rozpore s Judikátom R 83/2013. **Vec je potrebné zapracovať do pripravovanej novelizácii zákona č. 461/2003 Z. z.**

6. Občania napríklad baníci atď. ktorí po ukončení štúdia v škole pre baníkov nastúpili pracovať do bani atď. kde boli profesie zaradené do I. a II. kategórii doba štúdia v súlade so zákonom 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení sa im započítava do I. alebo II. kategórii. Prečo doba štúdia vo Vojenskej strednej odbornej škole ako aj vo Vojenskom gymnáziu J. Žišku v rozpore so zákonom sa započítava do III. kategórii cez skutočnosť, že ďalej pokračovali v štúdiu na tej istej vojenskej škole. Súčasne v 3 ročníku vykonávali aj vojenskú základnú službu ktorá je zaradená do I. kategória funkcií. Doba od skončenia povinnej školskej dochádzky vo vojenskej škole do nástupu výkonu vojenskej základnej služby sa im v rozpore so zákonom č. 101/1964 Zb. započítala do III. kategórie. Týmto sú vojaci, policajti diskriminovaní napríklad proti baníkom atď. Na základe podnetu ČASOD v súčasnosti **prebieha súdny spor.**

7. Všetky druhy dôchodkov zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia sú vždy valorizované k 1. januáru. Všetky druhy dôchodkov z osobitného dôchodkového systému sú valorizované k 1. júlu podľa iných kritérií čo je diskriminačné. Problém je potrebné riešiť novelizáciou § 68 v zákone č. 328/2002 Z. z. s účinnosťou od 1.1.2018. **Valorizáciu všetkých VD v osobitnom systéme dôchodkového poistenia vykonávať rovnakým spôsobom s rovnakými kritériami ako, to je v § 82 zákona č. 461/2003. Z. z., potom to nebude diskriminácia VD.**

8. Nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby do I. a II. kategórie funkcií sa podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení priznávajú do 31.12.2023. Z dôvodu, že existuje celá rada VD ktorí majú odslúžených viac ako 15 rokov v I. a II. kategórii funkcií ale vek 59 rokov dosiahnu až po roku 2023 týmto budú diskriminovaní, navrhujem tento termín **posunúť do 31.12.2025 a zapracovať ho do pripravovanej novelizácii zákona č. 461/2003 Z. z.**

Spracoval: pplk. v. v. Dr. Milan Kolen- člen sociálno-právnej komisie

